

II

ՌՈՄԱՆՈՍ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Մարտ 30-ին, Թիֆլիսում, սրտի կաթածից մեռել է յայտնի երաժշտագետ Ռոմանոս Մելիքեանը:

Հանգուցեալը Հիւսիսային Կովկասի Ղզլար քաղաքից էր: Ուսել էր Նոր-Նախիջևեանի թեմական դպրոցում: Երաժշտական կրթութիւնը աւարտել էր Պետերբուրգում: Երգի ու երաժշտութեան դասատու էր Թիֆլիսի հայոց դպրոցներում: Ոչ այնքան հասարակական համոզումներով, որքան ընկերական համակրանքներով մօտ էր հայ սոցիալ - դեմոկրատների հետ. Մասնաւորապէս բարեկամական կապեր ունէր հայ բոլշեւիկներից շատերի հետ: Այդ պատճառով, երբ Հայաստանը դարձաւ խորհրդային, նա կանչեց Երեւան եւ մասնակցեց երաժշտանոցի հիմնադրութեան: Եղաւ նրա գործօն ուժերից եւ առհասարակ կարեւոր տեղ դրաւեց Հայաստանի երաժշտագէտների շարքում: Մասնակցեց պետական Օպերայի հիմնադրութեան:

Կրթական - դաստիարակչական գործից աւելի Ռ. Մելիքեանը յայտնի է իր երաժշտական աշխատութիւններով. դասագիրք, ձայնադրութիւն, բաղմամբիւ երգերի հեղինակութիւն: Սակայն, նրա ստեղծագործութիւնը յատկանշող եւ երգահանի համբաւը ժողովրդականացնող գլխաւոր գործը ռոմանսներն են: Երաժշտական ստեղծագործութեան այս ձեւը նրանից առաջ շատ քիչ էր զարգացած Հայաստանում. առաջին անգամ Ռոմանոսը լրջօրէն զբաղեց հայերէն ռոմանսով եւ յօրինեց այնքա՛ն գեղեցիկ երգեր: Նրա ռոմանսները սանտիմենտալ ու թախծոտ՝ երգւում են այսօր Երեւանից սկսած մինչեւ Քալիֆօրնիա ու Բուէնոս Այրէս, հայաբնակ բոլոր վայրերում:

Մելիքեանի առաջին տպւած գործը «Անան Երգեր» ռոմանսն է, որ լոյս տեսաւ 1907 թ. «Գեղարեւոտ» հանդիսում: Սրան յաջորդեցին «Անջատում»-ը, «Վայրի Ծաղիկը», «Ուռենի»-ին մեղմ ու տխուր, տէրեանական տրամադրութիւններով համակաւած երգեր: Բայց նրա գլուխ գործոց «Զմրուխտի» երգերի շարքն է - ութը երգ - որ իր խորքով ու ոճով, ի յուզական ապրումներով խորապէս աղղւած է հայ ժողովրդական ստեղծագործութիւնից:

Ռ. Մելիքեանը ունի եւ ապսպրանքով շինւած, յաւուր պատշաճի բոլշեւիկեան երգեր, բայց դրանք յաջողութիւն չունեցան: Աւելին. նա մի ժամանակ խորհրդային քննադատութեան կազմից խիստ յարձակումների ենթարկեց իր՝ կոմունիստական վարդապետութեան

անհարազատ արտայայտութիւններէ համար, սակայն, այդ յարձակումները առանձին անդրադարձում չունեցան նրա գիրքի վրա: Ընդհանուր առմամբ նա կարողացաւ պահել ստեղծագործութեան անկախութիւնը:

Ռ. Մելիքեանը, ի հարկէ, արտակարգ տաղանդ չէր, իբրեւ երգահան, ոչ էլ երաժշտութեան տեսարան էր, կամ բացառիկ կարողութեան տէր ուսուցիչ ու խմբավար, բայց եւ այնպէս նա կարեւոր ոյժ էր: Նա մեռաւ այն տարիքին, - ծնւել էր 1883-ին, երբ դեռ չատ բան կարող էր տալ հայկական երաժշտութեան: Ռ. Մելիքեանի անունը կենդանի կը մնայ Երեւանի երաժշտանոցի պատմութեան մէջ, իսկ լայն հասարակութիւնը նրան կը յիշէ իբրեւ սրտի դիպչող, յուզիչ ումանսների հեղինակ:

